

# ICOM Lietuva projekto aprašas

## Projekto santrauka / trumpas aprašymas

Projekto tikslas – parengti muziejams skirtą vadovą (pdf formatu ir spausdintą), kuriame aiškiai ir su konkrečiais pavyzdžiais būtų aptariamose šios temos:

- kas yra neteisėta prekyba kultūros vertybėmis;
- kaip ją atpažinti;
- kokių veiksmų imtis atpažinus neteisėtą prekybą kultūros vertybėmis;
- kokias atsakingas institucijas būtina informuoti nustačius neteisėtos prekybos atvejį;
- kaip muziejai gali įsigyti vertybių, siekdami užkirsti kelią neteisėtai prekybai;
- kokių veiksmų turi imtis muziejus, jei kyla įtarimas, kad jo rinkiniuose jau gali būti vertybių, įsigytų neteisėtos prekybos būdu ir pan.

Projekto metu numatoma vieša šio vadovo pristatymo konferencija, kurioje 2–3 pranešėjai pristatys leidinio turinį bei neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis problematiką. Leidinys bus nemokamai platinamas Lietuvos muziejams (platinimas numatomas per ICOM Lietuvos nacionalinį komitetą, Lietuvos nacionalinę UNESCO komisiją, Lietuvos muziejų asociaciją ir kt.).

---

## Išsamus aprašymas

Neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis pavyzdžių pasitaiko reguliariai, tačiau ši problema ypač aktuali šiuo metu, kai po Rusijos invazijos į Ukrainą 2022 m. vasario mėn. suintensyvėjo tiek žmonių, tiek kilnojamųjų vertybių judėjimas. Lietuvos geopolitinė padėtis – esanti tarp Rytų ir Vakarų – lemia, kad per šalį nuolat vyksta kultūros vertybių tranzitas. Todėl nacionaliniu mastu Lietuvai labai svarbu turėti pakankamai informacijos ir priemonių laiku atpažinti neteisėtą prekybą kultūros vertybėmis bei tinkamai į ją reaguoti, kad būtų galima užkirsti kelią tokiems atvejams ir užtikrinti vertybių grąžinimą teisėtiems savininkams arba jų perdavimą kultūros paveldo institucijoms.

Antra svarbi tema – neteisėta prekyba kultūros vertybėmis šalies viduje. Po Sovietų Sąjungos įvykdytos Lietuvos Respublikos okupacijos buvo imtasi įvairių priemonių: uždaromos bažnyčios ir vienuolynai, jų turtas nacionalizuojamas. Šio sudėtingo proceso metu dalis kultūros ir meno vertybių neteisėtai pateko į rinką. Vertybės, pavogtos iš nepakankamai saugomų sakralinių objektų (bažnyčių, koplyčių), taip pat neteisėtai iškastos iš senųjų kapinių, gyvenviečių ir pan., pateko į prekeivių rankas. Šiandien tokie neteisėtai įgyti objektai dažnai siūlomi muziejams įsigyti.

---

## Projekto veiklos

### 1 veikla: Muziejų vadovas

ICOM Lietuva parengs aiškų ir visiems muziejams lengvai prieinamą vadovą, kuriame bus pateikti neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis pavyzdžiai bei galimybės šiai problemai

užkirsti kelią. Ši informacija aktuali tiek nacionaliniams ir valstybiniais muziejams, tiek savivaldybių ir mažesniems muziejams. Vadovas bus išverstas į anglų kalbą, prieinamas pdf formatu ir spausdintas.

## **2 veikla: Vieša konferencija**

Leidinio pristatymas vyks viešos konferencijos formatu. Joje trys specialistai skaitys pranešimus, o darbo grupė pristatys leidinį. Renginys bus transliuojamas tiesiogiai per socialinius tinklus, informacija apie jį bus skleidžiama žiniasklaidoje. Tikslinė konferencijos auditorija – nacionalinių, valstybinių ir savivaldybių muziejų specialistai, taip pat kultūros paveldo ekspertai.

---